

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.10.1971, sp. zn. 5 Co 186/71, ECLI:CZ:NS:1971:5.CO.186.1971.1

Číslo: 7/1973

Právní věta: Ani invalidní důchod podle ustanovení § 28 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. nesmí u pracovníka staršího 20 let převyšovat 90 % jeho průměrného měsíčního výdělku sníženého o částku rovnou dani ze mzdy ke dni vzniku nároku. Přerušeni zaměstnání z vážných důvodů nahrazuje splnění podmínek uvedených v ustanoveních § 11 odst. 5 a § 20 odst. 1 zákona č. 101/1964 Sb.; i v případě přerušeni zaměstnání je třeba splnit podmínku potřebné doby zaměstnání (§ 21 zákona č. 101/1964 Sb.).

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.10.1971

Spisová značka: 5 Co 186/71

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Důchod, Přerušeni zaměstnání, Sociální zabezpečení

Předpisy: 101/1964 Sb. § 8

§ 11

§ 20

§ 21

§ 23

§ 28

§ 9

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 15. 12. 1970 byl navrhovatelce přiznán invalidní důchod v částce 380 Kčs měsíčně při započtení 25 roků zaměstnání a průměrném měsíčním výdělku 461,50 Kčs. Částka 380 Kčs představuje 90 % průměrného měsíčního výdělku sníženého o částku rovnou dani ze mzdy stanovené ke dni vzniku nároku na důchod.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí namítala navrhovatelka, že jí neprávem nebyla započtena doba 199 dnů v letech 1942 a 1943 a že jí důchod měl být přiznán v částce 400 Kčs, která podle zákona je minimální částkou invalidního důchodu.

Městský soud v Praze zrušil rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení, jemuž uložil, aby navrhovatelce přiznal invalidní důchod v částce 400 Kčs měsíčně, protože tato částka je podle

zákonu minimální částkou invalidního důchodu bez ohledu na to, zda snad převyšuje 90 % průměrného měsíčního výdělku sníženého o částku rovnou dani ze mzdy stanovené ke dni vzniku nároku na důchod.

V odvolání proti usnesení soudu prvního stupně namítá odpůrce, že postup soudu prvního stupně byl nesprávný, protože ustanovení § 28 odst. 3 zákona č. 101/1964 Sb. nesprávně vyložil v souvislosti s ustanovením § 28 odst. 2 citovaného zákona.

Nejvyšší soud ČSR změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení potvrdil.

Z odůvodnění:

Invalidní důchod je dávka, která přísluší pracovníku, jenž pro svůj špatný zdravotní stav již nemůže pracovat. Při stanovení výše invalidního důchodu se vychází z doby, po kterou pracovník pracoval, popřípadě by byl ještě pracoval, do dosažení věku rozhodného pro nárok na starobní důchod, a z průměrného měsíčního výdělku, jehož pracovník při výkonu práce dosahoval. Je tedy invalidní důchod formou náhrady, kterou zákon přiznává tomu, kdo pro svůj zdravotní stav se již nemůže podílet na společenské práci. Invalidní důchod jako forma náhrady za výdělek nemůže být vyšší než výdělek, jehož pracovník dosahoval, dokud byl práce schopný. Z toho vychází ustanovení § 28 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb., /1/ které zaručuje pracovníku minimální částku 400 Kčs, avšak ustanovení § 28 odst. 3 téhož zákona stanoví, že invalidní důchod nesmí převýšit 90 % průměrného měsíčního výdělku sníženého o částku rovnou dani ze mzdy stanovené ke dni vzniku nároku na důchod, tedy zhruba 90 % čistého výdělku, kterého pracovník dosahoval v době, kdy mohl pracovat.

Protože výše invalidního důchodu je závislá na společenském významu práce vykonávané pracovníkem, jenž se projevuje ve výši docilovaného výdělku, je přirozené, že invalidní důchod bude úměrný průměrnému měsíčnímu výdělku. Tak bude přirozeně vyšší invalidní důchod pobírat pracovník, který dosahoval průměrného měsíčního výdělku 2000 Kčs než pracovník, jehož průměrný výdělek činil 500 Kčs; vždyť také příjem, o který tyto dva pracovníci přicházejí tím, že již nemohou ze zdravotních důvodů pracovat, se podstatně liší. Ze sociálních důvodů však zákon stanoví minimální hranici 400 Kčs, na kterou má pracovník nárok za předpokladu, že aspoň této částky dosahoval, dokud pracovat mohl. Měl-li tedy pracovník průměrný měsíční výdělek 500 Kčs a má-li při odpracování 25 roků zaměstnání nárok na invalidní důchod ve výši 50 % průměrného měsíčního výdělku (§ 23 odst. 1 písm. c/ zákona č. 101/1964 Sb.), pak by jeho invalidní důchod činil 250 Kčs. Nutno proto vycházet z ustanovení § 28 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. a pracovníku přiznat 400 Kčs měsíčně, pokud ovšem tato částka nepřevyšuje 90 % průměrného měsíčního výdělku ve smyslu ustanovení § 28 odst. 3 citovaného zákona. Nutno proto částku 500 Kčs snížit o částku rovnou dani ze mzdy, tj. 42 Kčs, a ze zbytku 458 Kčs vypočítat 90 %, což činí 412,20 Kčs. Náleží proto tomuto pracovníku s přihlédnutím k ustanovení § 28 odst. 2 a 3 zákona č. 101/1964 Sb. důchod v částce 400 Kčs měsíčně. Kdyby ovšem například průměrný měsíční výdělek pracovníka činil jen 300 Kčs, pak by ovšem mu nemohl být přiznán invalidní důchod v částce 400 Kčs, protože by tomu bránilo ustanovení § 28 odst. 3 zákona č. 101/1964 Sb., když 90 % průměrného měsíčního výdělku sníženého o částku rovnou dani ze mzdy činí jen 256,50 Kčs. Pracovník, který dociloval průměrného měsíčního výdělku 300 Kčs, by nedostal při odpracování 25 roků jen 50 % svého průměrného měsíčního výdělku, tj. 150 Kčs, nýbrž by dostal při použití ustanovení § 28 odst. 2 a 3 citovaného zákona invalidní důchod v částce 256,50 Kčs.

Odlišná je situace, jestliže pracovník starší 28 roků v posledních 10 letech před zjištěním invalidity nepracoval, takže v rozhodném období (§ 9 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb.) neměl žádný výdělek. Pak mu ovšem nárok na invalidní důchod vůbec nevznikne, protože nebude splňovat podmínku potřebné doby zaměstnání pro vznik nároku na invalidní důchod podle ustanovení § 21 odst. 1

citovaného zákona. Tento pracovník také o nic nepřišel tím, že ze zdravotních důvodů nemůže pracovat, když ani před tím nepracoval a neměl výdělek.

Přerušení zaměstnání z vážných důvodů (§ 8 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb.) kryje podmínku uvedenou v ustanoveních § 11 odst. 5 a § 20 odst. 1 zákona č. 101/1964, spočívající v tom, že od skončení zaměstnání do dosažení věku rozhodného pro nárok na starobní důchod, popřípadě do vzniku plné (částečné) invalidity, nesmí uplynout více než dva roky, nekryje však podmínku uvedenou v ustanovení § 21 odst. 1 citovaného zákona, spočívající v tom, že pracovník musel být při věku 28 roků zaměstnán v posledních 10 letech před vznikem invalidity aspoň 5 roků. Podle výslovného znění ustanovení § 8 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. se totiž doba přerušení z vážných důvodů nezapočítává do doby zaměstnání.

Jestliže tedy v daném případě při 25 letech zaměstnání navrhovatelky a jejím průměrném měsíčním výdělkem 461,50 Kčs byl navrhovatelce přiznán invalidní důchod v částce 380 Kčs, představující 90 % jejího průměrného měsíčního výdělku sníženého o částku rovnou dani ze mzdy (Kčs 461,50 po odečtení daně ze mzdy 40 Kčs, tj. 421,50, a z toho 90 %, tj. 379 Kčs, zaokrouhloeno 380 Kčs), byl její invalidní důchod přiznán v souladu se zákonem. Okolnost, že navrhovatelce neprávem nebylo započteno 199 dnů zaměstnání, nemohla být důvodem ke zrušení rozhodnutí odpůrce, protože zápočet této doby by nic nezměnil na výši důchodu.

Proto bylo rozhodnutí soudu prvního stupně změněno tak, že rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení bylo potvrzeno.

1) Úplné znění zákona se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 5/1972 Sb.